

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Statutum laicale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

par. 2. p. 7. r. 7. resol. 71. Item si quis accipiata Cajo 100. eo pacto, ut teneatur reddere 200. si post annos duos redeat in Patriam, vel uxorem ducat, vel Presbyter fiat, &c. Sponsio erit licita. Azor. tom. 3. lib. 11. c. 2. dub. 1. *ibid. resolut. 72.* Item si dem Cajo 100. eo pacto, ut si post annum vixero reddat 200. si moriar, nihil reddat; vel si vixerit reddat 100. si moriatur, reddat heredibus 85. Idem Azor. *citatus dub. 2. ibid. resol. 73.*

S P U R I U S.

Qui natura-
les, & qui
Spurii.

Filii nati ex fornicario concubitu sponsi, vel sponsæ de futuro sunt naturales, & non Spurii: ita Sanchez, & Conineh, quidquid in contrarium dicat Texeda: quia sponsalia de futuro impediunt, ne licite contrahatur matrimonium, at celebratum non annullant, ac profæ de dictis filius procedit ex habitibus ad valide contrahendum matrimonium: Adde, ex conjugatis potest filius illegitimus nasci: ut si Parentes impediti essent petere, nec obligati reddere, v. g. cum alter illorum professus est in Religione ex alterius consensu. Sic Azorius, & alii. *P. 9. tr. 7. resol. 70.*

STATUTVM LAICALE.

STATU-
TUM laica,
le ledit im-
munitatem
Ecclesia.

Primò, si tan-
git Ecclesia.

Vel causas
Ecclesiasticas

Princes violare solent libertatem Ecclesiasticam, non solum actuali iudicio, ut dictum est *V. Princeps, & V. iudex laicus*, sed etiam statuto. Ideo videndum quodnam statutum sit contrarium Ecclesiasticæ libertati.

1. Primò igitur est contra libertatem Ecclesiasticam statutum Principis, quoties tangit Ecclesiam (ut si prohibeat Ecclesias absque licentia Principis edificari, ut dictum est *V. Ecclesia num. 1.*) † aut causas merè Ecclesiasticas †. aut prohibet, vel impedit personas Ecclesiasticas, uti rebus, aut facultatibus sibi à jure communi concessis, cap. *Ecclesia Sancta*

*Maria 4. de priv. c. fin. de immun. Eccl. in 5. Tusch tom. 5. concl. 342. num. 13. 19. & 137. & Rota Rom. in una corrigien. 16. Febr. 1589 in una Massafren. 21. Jun. 1591. & in una Crypsferiata 16. Jan. 1604. par. 1. r. 2. resol. 59. §. Sed his, post medium, p. 4. tr. 1. resol. 55. p. 5. r. 1. resol. 8. §. Sed his pauld ante medium, & novissimè p. 6. tr. 8. resolut. 1. §. Sed his, & resol. 4. à §. confirmantur. Secundo, quando tolluntur, aut minuantur privilegia Ecclesiæ & Clericis concessa à Deo, summis Pontificibus, aut Principibus sæcularibus. Alexlib. 1. conf. 209. num. 3. & alii communiter. p. 1. tr. 2. resol. 62. in fine, p. 4. tract. 1. resol. 55. §. Secundo, & novissimè p. 9. tract. 3. res. 2. Tertio, quando Clerici & Ecclesiastici efficiuntur timidiores Tusch. num. 39. resol. 55. cit. §. Tertio. Quarto, quando Clerici efficerentur deterioris conditionis; quam laici, cap. quanto. de priv. & cap. fin. de immun. Pechius de ammortiz. cap. 6. & alii *ibid. §. Quarto, resolut. 52. §. Deinde. Quinto, omne statutum aptum Ecclesiæ & Ecclesiasticis ferre semper incommodum, quamvis indirectè, & quamvis non disponat super illis, super quæ Ecclesia haberet speciale privilegium, cap. quanto citat. de privi. Felin. in cap. Ecclesia n. 104. & alii res. 55. cit. §. Quinto, & resol. 52. cit. §. Verum. Et denique omne statutum directum ad Clericos, & Ecclesiasticos, vel ad omnes in generali, etiam sub prætextu boni publici; quia hi de jure communi ab ipsorum potestate liberi sunt. Unde in statutis laicorum nunquam comprehenduntur, p. 4. r. 1. resol. 88. p. 6. r. 3. res. 6. r. 8. res. 4. §. Verum & p. 7. r. 2. res. 11. Immo etiam si statutum esset Clericis favorabile, per hoc tamen quòd ipsos nominaret, foret invalidum. Surdus vol. 2. consil. 301. num. 13. & alii, p. 4. r. 1. res. 14. & p. 6. tractat. 3. res. 3. in fine, res. 7. Immo etiam si statutum non dirigatur ad Clericos, sed ad laicos contrahentes cum illis; quia Ecclesia habet liberam de jure facultatem, ut laici cum ipsa liberè & absque ullo onere contrahant, & commercium habeant. Aponte in resp. super cens. Veneta, & alii communiter, Unde statutum generale**

nerale nunquam comprehendit laicos contrahentes cum Ecclesia & Ecclesiasticis, aliàs laederetur Ecclesiastica libertas, non verbis; sed mente, faciendo fraudem de persona ad personam. Abbas in c. Ecclesia S. Maria, de const. n. 27. & 31. p. 4. r. 1. ref. 52. p. 5. t. 1. ref. 8. §. Dicendum; & p. 6. t. 8. ref. 4. §. Unde.

Ut casus beneficiorum.

3. In primis ergò invalida, & contra immunitatem Ecclesiasticam forent omnia statuta disponentia de causis beneficiorum juramentorum, decimarum, matrimoniorum & similibus, quæ cum sint spirituales, pertinent ad Ecclesiasticos privativè. Unde rectè, ait Tamburinus tom. 1. disputatione 5. questione 19. numero 21. invalidum fore statutum Principis, quòd beneficia sui status solis civibus conferantur. Et licet id in Gallia & aliquibus Hispaniarum Regnis praticetur, id tamen procedit ex consensu & privilegii Summorum Pontificum, Barbosa collect. tom. 1. libro 1. titul. 5. cap. 4. numero 7. Quibus nihilominus ipse prohibito derogare potest. Vide V. Papa, numero 4. part. 3. t. 1. resolut. 26. Idem dic de privilegio nostri Regis, ne quis possessionem apprehendat alicujus Ecclesiæ seu beneficii sine ipsius, vel ministrorum suorum licentia. Cessante enim privilegio, iniqua lex foret; cum Ecclesia habeat jus à D^{no} immittendi Clericos in possessionem beneficiorum. Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. quest. 11. num. 59. p. 1. t. 2. ref. 63.

Juramentorum.

4. Rectè quoque ait Molin de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. num. 60. invalidum fore statutum Principis irritans juramenta, & oppositum est falsum, ut ait Marta de juris d. p. 4. cent. 1. cas. 72. num. 18. contra Molinam de just. tom. 1. tr. 2. disp. 147. n. 13. p. 1. t. 2. ref. 74. & 114. & p. 5. t. 1. ref. 8. §. Sed restat. Quòd si tale statutum existit in Cathalunia, Molin. justificari dicit tanquam editum in Comitibus generalibus, ad quæ concurrunt etiam Ecclesiastici, ref. 114. cit. Nam de reliquo Princeps, non solum non irritare, sed neque juramenti præstiti obligationem relaxare proprie potest, cum sit spiritualis, ut notat Ledesma tom. 2. t. 11. c. 4. lib. 3. licet

Summa Diana,

possit eam condonare & remittere, sicuti pars, secundum Sanch. in sum. tom. 1. li. 3. c. 22. n. 15. p. 1. t. 2. ref. 115. Quòd si juramentum metu, aut injuria extortum sit, in materia merè laici, tunc poterit Princeps, & judex sæcularis cogere laicum ad condonandam obligationem; cumulative cum Ecclesiastico, qui, si dubium esset de turpitudine juramentum recipientis, solus esset competens Molina to. 2. t. 2. disp. 149. ibid. ref. 116. An verò Princeps non irritare juramenta, sed prohibere possit ne in contractibus apponantur? Ne hoc quidem posse, ajunt DD. quia sic impediretur indirectè jurisdicatio Ecclesiastica. Vide infra num. 11.

Decimarum.

5. Torres quoque in 2. 2. q. 87. ar. 1. disp. 9. num. 17. contra Turrianum in sum. p. 1. c. 131. dub. 4. concl. 3. invalidum esse, ait, statutum Caroli V. & Philippi II Regis Hispaniarum, quòd laici non solvant decimas, quæ solvi non consueverint, nisi ex privilegio Summi Pontificis laicum sit: quia licet consuetudo legitima servanda sit instar legis, præcipere tamè ne Clerici contra eam faciant, Ecclesiasticorum est, non sæcularium Principum, part. 5. tr. 14. ref. 42. §. Sed hic. Vide plura V. Iudex Ecclesiasticus n. 4.

Et matrimonii.

6. Circa matrimonii substantiam statuta sæcularia nulla forent, sive sit Ecclesiastica de jure Canonico; reservante eam sibi Summo Pontifice, ut ait Sanch. t. 2. lib. 7. disp. 3. num. 2. sive de jure divino, reddente eam sacram Christo per institutionem Sacramenti, ut ait († & melius †) Pontius lib. 7. cap. 2. n. 3. p. 1. t. 2. ref. 128. & p. 7. t. 1. ref. 23. Et præcipue inane esse statutum laicale, libertatem in contrahendo diminuens; quia matrimonia ab omni coactione libera esse debent, ex l. Titia. ff. de verb. oblig. & decreto Trid. Sess. 24. c. 9. Tale autem esset statutum ne filia nubat sine consensu parentum. Sanch. de matr. tom. 1. lib. 4. disp. 25. num. 2. contra Molinam tom. 1. t. 2. disp. 176. & num. 24. (p. 1. t. 2. ref. 75. & 105.) aut ne femina nubat extraneo. Abbas in c. 1. de spons. contra Alex. lib. 2. conf. 25. n. 2. p. 1. t. 2. resolut. 57. aut affini, etiam post dispensationem Pontificis, part. 5. t. 1. resolut. 17. &

Q9999

omne

omne statutum statuens impedimenta matrimonii. Pōtius *lib. 2 c. 1. & 2.* contra Celestinum *t. 2 cap. 31. num. 1. part. 5. a. 1. ref. 16.* Immo Pontius numero 4 nec circa matrimonii accessoria disponere posse laicos existimat, si eo accessorio impediatur principale. Secus de accidentalibus & accessoriis non impediētibz principali, ut sunt dōs, dotis fructus, donatio inter conjuges, & similia. Sed circa hanc materiam vide etiam Riccium *part. 3 decis. 178.* & Bellertum *part. 1 de ex-empt. cler. à stat. laic. §. 4. num. 43 p. 1. t. 2 ref. 128. §. Ex his.*

SECUNDO si interdicitur Ecclesie, qua sibi competit de jure aut privilegio. Ut si precipiat ei, bona recens quæstia infra certum tempus ponere extra manum.

Aut prohibet in eam transferri.

7. Quatenus verò interdicitur Ecclesie & Ecclesiasticis, quæ sibi de jure, vel privilegio competunt, invalidum & contra immunitatem esset statutum Principis: primò, si præciperet Ecclesie infra incertum tempus bona stabilia sibi relicta vendere, quale olim edidit in Sicilia & Neapoli Rex Fridericus, & hodie extat Venetiis & nam omni jure licitum est Ecclesie, bona immobilia possidere, & per hoc statutum sunt deterioris conditionis, quam laici, & ideo statutum Friderici revocavit Carolus II. apud Afflictum *l. 3. const. 26. num. 12.* qui proinde in *Commentariis const. Regni Neap.* non eam illustravit Commentario, sed tanquam invalidam præterit. Utinam ipsi summi-tatus esset Curellius, nec suscitasset opinionem Pauli Servitæ à Paulo V. damnatam, & communi DD. calculo reprobata. *p. 1 t. 2 ref. 64 p. 5. t. 1. ref. 3. & p. 6. tr. 3 ref. 10 §. Ad exempla, ref. 11.* & Adde quod lex prædicta pugnat ex diametro cū Bula Pauli III. de rebus Ecclesie immobilibus non alienandis absque licentia Papæ & Secundò, & multo magis, invalidum foret statutum, quod bona immobilia in Ecclesiam & Ecclesiasticos transferri non possint, & si prohiberet alienationem in extraneos, non comprehenderet Clericos, quamvis violaret libertatem eorum mentaliter, ut supra dictum est, & judices Ecclesiastici cogere possent sic statuentes declarare, quod in illis legibus Clerici non comprehenduntur, ut ait Palud. in 4 *dist. 18. quæst. 3. art. 3. cas. 14 Gemin. n. 4.* & alii multi, *p. 1. t. 2. ref. 58*

p. 4. tr. 1. ref. 13 & 70. p. 5. t. 1. ref. 3. & p. 6. tr. 3. ref. 3. Et præter rationes prædictas (præsertim quod Ecclesiastici fierent deterioris conditionis, quam quilibet ex sæculi sæce; unde exclamavit D. Hieronymus contra similem legem in *epist. 2. ad Nepotianum: Sacerdotes idolorum, auriga & scorta hereditates capiunt: soli Clericis & Monachis hoc lego prohibetur.* *part. 7 t. 3. in fine*) probatur ulterius conclusio, tum quia in *cap. fin. de immun. Eccles. in 6.* dicitur, esse contra Ecclesiasticam libertatem statutum prohibens vendi, donari, vel relinqui Ecclesie; quia præsumitur conditum in derogationem illius; quæ præsumptio, cum sit juris & de jure, non admittit probationem in contrarium, *cap. his, qui fidem. Felin. in c. quanto n. 3. de præsumpt. & alii, part. 6 t. 3. ref. 4.* Tum etiam quia summi Pontifices statuta hujusmodi sæpè revocarunt, Innocent. III. cum Henrico Imp. Constantin. Gregor. IX. cum Rege Castellæ, Clemens IV. cum Rege Lusitanæ, & alii nonnulli cum aliis; quibus adde Concilia Lateranen. sub Innoc. III. Constantinien. sub Leone X. & Trident. *sess. 25 c. 20. Ibid. ref. 5.* Et ideo hanc sententiam docuit Bartol. in *l. filiusfamilias §. Divinum 12. Bald. in l. fin. n. 17. C. de sacros. Eccles. Josan in l. filiusfamilias §. Divi in prima lect. 1 n. 7. vers. tu adverte;* notatque esse communem, propter textum in *cap. fin. de immun.* ut etiam ait Marian. Socin. *conf. 76 n. 30 lib. 3.* & ex Theologis Comitulus, Duardus, Billucius, Reginaldus & alii communiter, contra Molinam *t. 1 tr. 2 disp. 140 n. 18* (quem Surdus *conf. 307 n. 56.* ut gratus fieret Principibus, aliquantum hallucinatum fuisse inquit, quamvis alioqui doctissimus fuerit) & alios paucos. *Ibidem resolutio. 6 & 10 §. Ad sextum.*

Sed contra objicit Additionator anonymus impressionis Venetæ: primò, quia privati ex pacto & testamento convenire possunt pro ipsorum interesse, ne bona in Ecclesias alienentur, *l. fin. C. de pact. inter empt. & vend.* unde & id statuere poterit Princeps ob interesse Reipublicæ, quia à pacto ad statutum valet

Quidquid obicitur Politici.

valet argumentum, *l. fin. C. de fidejuss.* Secundò, quia valet statutum, quod monasterium ingrediens non succedat, teste Barthol. *in l. fin. C. de pact.* Tertio, quia hoc statutum non cadit super bona Clericis acquisita, sed solum super acquirenda. Quartò, quia eò nimia bonorum in Ecclesias translatione timeri potest, ne brevi tuendo imperio non sufficiat. Et denique, quia multa talia statuta subsistunt: ut in Portugallia, Venetiis, Barbantia & Germania *part. 6 t. 3 ref. 1.* & Cutellius addit, id etiam interdictum fuisse Levitis, Sacerdotibus legis veteris, *parte 5 tract. 1 resolut. 3. §. Ad id.*

Quibus facit
de responde-
sur.

Sed faciliè respondemus. Ad primum argumentum, à pactis ad statutum valere, quando militat eadem ratio. Surdus *conf. 2 num. 8 vol. 1.* & alii at non esse eandem rationem in casu nostro; nam in re propria quilibet est moderator & arbiter, *l. in mandata, C. mandati,* nec prohibetur aliquis disponere, quod ejus bona in Ecclesiam non transeant. At Ecclesiæ concessum est privilegium, ut quilibet possit ei donare, *l. illud C. de sacros. Eccles. & relinquere, l. 1 C. eod. & vendere, sicut & Clericis, l. fin. eod.* quibus privilegii contrarium statui prohibetur *l. fin. de imm. Eccles. in 6.* Adde, quod pactum est voluntarium & procedit solum de rebus paciscentis: at statutum est generale, & impedit efficacius donationem, saltem indirectè; & ideo argumentum à pacta ad statutum non valere, ait Ripa *in l. filius familias n. 82 vers. nam pactum, ff. de leg. 1 p. 6 t. 3. resolut. 8.*

Ad secundum, respondemus contra Bartolum, statutum excludens à successione Religiosum, non valere, ut ait Pontius *lib. 3 cap. 8. num. 25.* & determinavit Rota *in una Assisen. bonorum, die 31 Maii 1606.* Unde statutum excludens à successione ab intestato feminas stantibus masculis, sic generaliter latum valet, & ligat feminas; etiam si fiant monachæ: nam tunc non sequitur deterioratio conditionis. Socin. iun. *in consil. 25 pro vera num. 11 vol. 3.* at statutum latum specificè, excludens mulieres religiosas,

non valet ob contrariam rationem sive de ingressa loquatur, sive de ingressura. Abbas *in c. quod clericus nu. 40 de foro comp. part. 1 t. 2. resolut. 125 & p. 6. tra. 3. ref. 8. à §. Ad tertium.* Et conditiones illæ in legatis, *si religionem non ingrediatur, &c.* non sunt admittendæ, nec habent effectum ut dictum est *V. legatum nu. 2.* Immo quamvis Vasquez *de res. c. 6 §. 1 dub. 2 n. 35* non censet adversari immunitati legem *11 tit. 10 lib. 5 recopil.* irritantem donationem bonorum omnium factam filio Clerico, eo quod in tributorum fraudem præsumitur fieri. Alii nihilominus dicunt, jus civile talem præsumptionem introducere non potuisse, & ego puto stante sententia Vasquez præter donationem aliud quoque iudicium ad talem præsumptionem requirit. Et nihilominus tunc admittere probationem in contrarium, quia, ut ait Flores de Mena *lib. 2 q. 21. §. 2 n. 73* non esse juris, & de jure, sed solum juris; & sic si in tributorum fraudem non fieret, *valere, p. 3 t. 2 ref. 3.*

Ad tertium, privilegia quocunque titulo Ecclesiæ concessa, competere ei non solum pro bonis acquisitis, sed etiam pro acquirendis, & canones in hac materia indistinctè loqui, ut videre est *in c. bene quidem 98 dist. c. Ecclesia S. Maria de const. & c. fin. de rebus Eccles. non alien. & quod talis distinctio non subsistat, expresse definiti in c. 1 de imm. Eccles. in 6 & notavisse Card. Alban. de imm. n. 12 ponderantem tex. in c. ea enim 10 q. 2. ex l. jubemus §. 1 vers. ea enim, C. de sacros. Eccles. p. 6 t. 3 ref. 9.*

Ad quartum argumentum illud à Joanne Has primùm, deinde à Paulo Servita eructatum, ingenium sapere nimis politicum, & de divina providentia, & retributione nimium diffidens: *Quis enim abnuat,* ait Gretlerus *lib. 3 consil. 3. Deum nequaquã pati, ut liberalitas laicorum in Ecclesias immensam suã beneficentiam superet, dum cultus ejus propagatur, & amplificatur: Neque enim frustra colit Deus.* Majori sane pietati in suos Sacerdotes floruerunt Hebræi, & Gentiles. Nam Sacerdotes illorum, & Levitas aliis

tribus multo ditiores fuisse, observat Becanus *annal. vet. Eccl. cap. 7. quass. 6. numer. 3.* nam à singulis recipiebant decimas omnium bonorum, unde novem illis remanentibus, undecim ad ipsos perveniebant: & Sacerdotes deinde accipiebant decimas decimarum à Levitis, & his accedebant primitiæ oblationes, primogenita: quæ omnia simul posita in magnum thesaurum excrecere necesse erat, *part. 5. tract. 1. resol. 3. §. Ad id vero.* Et quoad Gentiles, Aristoteles in sua republica sic bona Civitatis distribuit, ut quarta pars cultui sacro destinetur, & præterea Sacerdotibus tanquam privatis sua pars relinquatur. *lib. 7. pp. tit. cap. 19. part. 6. r. 3. ref. 10. §. Sed non de sumam.* Bona verò Ecclesiastica Christianorum non solum facta comparatione ad prædictos, sed etiam absolute considerata, & cum solo respectu ad eos, qui ex illis sustentari debent, sunt adeo exigua, ut observat Comitulus *apol. pro monit. Pauli V. c. 3. n. 6.* quod si in unum congregata singulis Ecclesiasticis, qui ex illis sustentari debent, æqualiter dividantur, oppidè quamplurimis victus, & vestitus defuturi essent, præterquam quod in tali calculo nulla justitiæ distributiæ forma servaretur, Ex quo factum est, quod in tot Congregationes Regularium proprietates sensim irreperitis, dum de bonis communitatis non possunt singuli congruentem sustentationem habere, & nihilominus, cum res ita se habeant exclamant nostri politici, Ecclesiam, & Ecclesiasticos nimium habere. Contra quos Concilium Parisiense sub Ludouico, Lothario Imperatore celebratum: *Mira res, inquit, ambitio mundialis satis non habet, & Ecclesia Christi nimium habet.* Desinant porò timere ne omnia bona communitatis in Ecclesiæ potestatem aliquando deveniant. Nam (ut bene Theologi Relig. Servorum *cap. 7.*) nunquam in Ecclesiam transferentur feuda, fideicommissa, aut bona necessaria sustentationi principum: quia hæc semper manebunt in familiis. Nec item transferentur omnia alia bona non vincularia, quia ex his multa

possident avari, multa homines lubrici, & perditæ vitæ, qui omnia consumunt vivendo luxuriose, nec unquam Ecclesiæ recordantur. Experientia præterea docet Ecclesiarum bona nonnunquam ad laicos devolvi, sic ferente temporum vicissitudine & varietate. Ex quibus omnibus factum est, ut quamvis per septemdecim sæcula Ecclesia bona legentur, & quidem quo antiquius, eo copiosius adhuc non omnia, immò nec adeò multa in eam transferuntur. *part. 5. tract. 1. resol. 3. §. Sed deveniendo.* Quod si non in tanta securitate, Principes adhuc timent, recurrant pro remedio ad summum Pontificem, cui inest tales leges condendi potestas, ut observat Hostien. in *cap. cum laicis n. 10. de rebus Eccles. non alien. p. 6. r. 3. ref. 10. §. r. primò.*

Ad ultimum, quidquid sit de illis exemplis non quid factum est, sed quid fieri debeat spectandum esse leg. *sed licet ff. de offic. pref. nec exempla nisi bona, sequi debere, Gell. not. Actic. cap. 19.* Cujusmodi est exemplum Caroli V. & Philippi II. Regis Hispaniarum, qui ad talem legem. in suis Regnis condendam ab eorum Procuratoribus sæpius in comitiis sollicitati, nunquam eam condiderunt, aut se illam condere posse judicaverunt. Bonus *resp. ad cons. Pauli Serviti p. 3. ad 10. arg.* ubi etiam responder ad Germaniæ & simul Odoardi Regis Angliæ. Sanè Reges Portugalliæ ob talem legem fuerunt excommunicati, & Regnum interdictò suppositum, donec illam Dionysius revocaverit, præstito per suos Oratores juramento de parendo mandatis Ecclesiæ, ut videre est ex literis Nicolai IV. datis 10. Kal. April. 1290. Sunt tamen aliqui Doctores, qui asserunt, exinde in eo Regno adesse privilegium Papæ in favorem talis legis, quod alii negant adesse; & privilegium allegantibus incumbit illud in authentica forma demonstrare, *cap. 1. de fide instrum. &c. porò de privil. Rota in Osons. Canon. die 1. Decemb. 1595. & Peasantius de immun. disp. 3. num. 2.* Observat quoque Germovius in *assert. l. Eccl. c. 7. in*

o Regno stabilia Oratoriis, & Monasteriis titulo perpetuandi obligationes Missarum passim relinquunt p. 6. t. 1. re. 11. Quod autem, ait Curellius de Levitis & Sacerdotibus veteris legis, falsum est: nam ex Levit. cap. 25. habetur, eos habuisse aedes urbanas quovis tempore redimibiles, & Jeremias in Anathoth Urbe sacerdotali agrum emit, ut observat Sancius in Ezech. c. 44. vers. 28. nu. 59. immo notat Becanus, in analog. vet. Eccles. c. 7. q. 6. n. 3 civitates tredecim datas esse Sacerdotibus, reliquas Levitis. Quod si in aliquibus scripturis dicitur Levitas nihil possidere, id ideo dicitur, quia omnia habebant titulo elemosynae: non per sortem, ut alii. Nicolaus le Maistre de sacro Patr. lib. 1. c. 10. p. 5. t. 1. ref. 5. Ad id verò.

Item si praecipiat, ab Ecclesia & Ecclesiasticis aliquid solvi pro immobilibus amortizandis.

Et omnia praedicta militat tertio contra leges amortizationis, quibus praecipitur, ut in transferendis rebus immobilibus in Ecclesiam & Ecclesiasticos, impetrari debeat licentia Principis, & solvi certa pecunia. Contra quas invenitur ex Gallis Petrus Jacobus in practica. tit. de success. Regni Franc. & ex Hispanis Beltran. de Guevara in propugnac. lib. Ecclesiast. assert. 1. §. 5. nu. 22. ubi ait, Philippum II similem legem Joannis II. abrogare, in nova recollectione loco illius apponi fecisse aliam legem de non condendis Regibus contra libertatem Ecclesiasticam, & in Francia extant Constitutiones Henrici II. Caroli IX. Henrici III. & Henrici IV. vetantes ne Clerus bona recens quae sita extra manum suam ponat, aut pro illis amortizandis quicquam solvere compellantur. Vide Annatum Robert. lib. 2. rer. iudica. c. 21 p. 1. t. 2. ref. 102. p. 3. tr. 1. ref. 4. p. 4. tr. 1. ref. 57. & p. 6. tr. 3. ref. 10. §. Ad exemplum.

Item si prohiberet Laicis, ne Clericis molant, coquant, vendant, vel servitia exhibeant.

8. Quarto, ex hoc etiam capite invalidum foret statutum prohibens laicis, ne Clericis vendant, molant, aut coquant panem, &c. & aliqua servitia eis exhibeant, quae ipsis debentur ut civibus, & novo etiam titulo ut Clericis: nam dum Clerici sunt, non amittunt jura civium, sed ratione status majoris reverentiae, & honoris digni sunt. Guevara ubi supra num. 11. & 12. & alii com-

muniter contra Perciram, p. 2. c. 67. n. 15. p. 1. t. 7. ref. 5. t. 4. p. 4. t. 3. ref. 15.

9. Quinto, etiam invalidum esset statutum circa funera, disponens de his, quae spectant ad utilitatem Ecclesiae, & Religiosorum Clericorum, ut de elemosyna Missarum, elemosina Clericorum, numero candelarum, & Religiosorum comitantiu cadaver: indirectè enim prohiberet liberam facultatem dandi elemosynam Ecclesiae & Clericis, Alterius de cons. 1. disp. 16. l. 5. c. 6. Idem dic de culcitris, quae apponuntur super corpus defuncti; nam haec remanent apud Ecclesiam pro ornamento parietum. Secus verò, si disponant de vestibus lugubribus, apparatus cubiculorum & similibus, ad Ecclesiam non pertinentibus, ut ait Alter. ibid. Et idem docet Duardus in can. 15. q. 19. n. 7. de extractione sepulturae. At Grassus in hoc contrarium censet, de eff. cler. eff. 2. nu. 483. q. 1. t. 2. ref. 65. Adde, quod statutum circa Missas, candelas, & sepulturam esset invalidum alio titulo, quia nimirum disponderet de rebus sacris, pertinentibus ad cultum divinum. Sicut etiam pragmatica Sicula, quam citat & sequitur Burgius de modo proc. ex abrupto cons. 1. q. 65. nu. 29: quod Clerici minores non gaudeant foro, nisi singulis Dominicis & festis diebus in Ecclesia horis congruis cum superpelliceo assistant: quia dirigitur ad Clericos, qui à potestate laicali exempti sunt. Guazzinus de sens. 20. c. 9. n. 35. p. 4. t. 1. ref. 88.

10. Sexto, idem dic de statuto Principis, ne suis privilegiis potiantur ii, qui subditi non sunt, ut ait Durand. n. 41. contra Azorium. nam Clerici de jure communi frui possunt privilegiis communitatis, c. alicui constitutus, de rest. in integr. p. 1. t. 2. ref. 60. munitati. Unde ex vi statuti laicalis possunt convenire laicos pro jure congrui, non tamen ab eis conveniri. Surdus li. cons. 2. n. 14. contra aliquos apud Giurbam decis. 25. n. 10. utrumque affirmantes, & alios apud Riccium p. 3. decis. 130. n. 3. utrumque negantes. Idè ex vi statuti laicalis possunt laicos cogere ad compromittendum, non tamen ipsi ad compromittendum compelli. Grassus ubi supra n. 414. contra Riccium in

Qgggg 3; collect.

decis. p. 1. decis. 177. p. 3. tract. 1. resol. 43. Idem dic de declaratione, ut Clericus aliquis vel aliqui, inter quos esset Clericus, non gaudeant privilegio universitati concessio, v. g. de franchigia quinquennali in civilibus, *p. 1. t. 2. resol. 59.*

Aui
prorogare
iurisdictionem
Ecclesiasticam.

11. Septimò, idem dic de statuto, ne laicus alienam iurisdictionem prorogare possit: nam id laicis in favorem iudicis Ecclesiastici concessum est, non solum de iure canonico, *c. significasti. de foro cõp. sed etiam civil. l. si quis ex consensu. c. l. Episcopale C. de Episcop. audient Cochier par. 2. c. 66. n. 5. c. 10. p. 4. t. 1. r. 24. in fine, p. 5. t. 1. r. 8. c. p. 6. t. 2. ref. 7. in fine, Unde statutum prohibens adhiberi contractibus iuramenta, irritum est, quia nimirum impedit prorogationem iurisdictionis Ecclesiasticæ, qua ratione iuramenti exerceri potest in contractibus civiles, etiam ex re prophana, inter personas mere laicas. Villante in *c. decernimus de iud. nu. 127.* ubi damnat similes leges existentes in Regnis Castellæ, & Portugallia, quæ is hæc permittant iuramenta in conductu, ne redditus Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, ut notat cum aliis Hevia in *cur. Phil. p. p. 1. §. 5. n. 33.* Adde quod materia iuramenti est sacra, & ex hoc capite extra limites iurisdictionis laicalis, ut dictum est *n. 4. p. 1. t. 2. ref. 114 c. p. 5. t. 2. ref. 8. §. Adde.**

AVT denique,
si ferretur etiam pro
Ecclesiasticis.

12. Denique contra immunitatem esset omne statutum Principis cõmuniter latum pro laicis, & Ecclesiasticis, etiam si spectet ad bonum commune; quia necessitas & bonum publicum non dat iurisdictionem. Et quamvis Clerici teneantur servare leges civiles latas pro bono communi, id quidem verum est, quando non pugnant cum immunitate Ecclesiastica, *p. 4. t. 1. r. 52. §. Suppono, c. p. 6. t. 3. r. 7 in fine.* Et tunc non tenentur coactivè, quasi teneantur ex vi legis laicalis, & iudex laicus eos ad illarum observantiam possit astringere, sed solum directivè, nimirum ex vi rationis naturalis, quæ dicitur partem suam comparti cõformari debere, *r. 52. cit. & p. 6. t. 3. r. 4. §. Dicendum.* Adde, quod Caspensi. *rom. 1. t. 13 de leg. disp. 4. §. 2.* putat, in tali casu Clericos non teneri ad tales leges sub mortali secluso scandalo,

Qui non tenentur
coactivè ad leges
laicorum etiam
latas pro bono communi.

& citat Bonacinam & Salaz. Verum alii contra sentiunt: quia si astringuntur illas servare, non est unde eorum obligatio minuat. Vide Palaum *to. 1. r. 3. disp. 1. punct. 24. §. 6. n. 2. p. 6. t. 8. ref. 4. in fine.*

13. Ex his igitur primò invalidum, & Ecclesiasticæ immunitati contrarium foret statutum, quod capiatur arma cuiusque inventa horis prohibitis. Nisi Clericis capi præciperet ad vitandum malum, red denda postea cessato periculo, juxta dicta *V. Iudex laicus, n. 17. Palaus to. 1. §. 3. disp. 1. punct. 14. §. 6. n. 9. contra Peireiram p. 2. c. 43. n. 2. p. 4. t. 1. ref. 19.*

Tale esset statutum,
quod auferantur
arma inventa
horis prohibitis etiam
à Clericis.

14. Secundò, idem dic de statuto prohibente indistinctè laicis, & Clericis impressionem librorum absque licentia Principis, qui nullam habet in Clericis potestatem, sicut habet Episcopus in hoc circa laicos in finem spiritualem ex Conciliis Lateran. *sess. 10. Trident. sess. 4.* Adde quod quandoque libri exempti sunt de iurisdictione laicorum, ratione materiæ sacræ, quales sunt expositiones Bullarum, Commentaria in sacram Scripturam, in D. Thomam, &c. Bariola *conf. 34. p. 4. t. 1. ref. 60.*

Quod non imprimantur
libri etiam Clericorum
sine licentia Principis.

15. Tertio, idem dic de statuto laicali, prohibente extractionem frumenti, vini, leguminum, &c. extra territorium, ut servetur abundantia in civitate, hoc enim statutum si directum sit etiam ad Clericos extrahentes prædicta de suis prædiis recollecta, lædit immunitatem. Si verò non nominat, non comprehendit. Azorius *p. 3. l. 5. c. 19. nu. 13.* & alii contra Menoch, *8. conf. 890.* & Bobadillam *to. 1. l. 2. c. 18. n. 117.* autè legendos, *p. 1. t. 2. ref. 69. c. p. 6. t. 8. ref. 4.* Nec approbanda est consuetudo Sicula, quod Clerici extrahentes prædicta de suis prædiis extra Regnum, solvant gabellam, vulgò *li tratti*, & sic illam nominatim reprobat Ciarlinius *contro. foren. c. 13. n. 15. c. 16. p. 5. t. 1. ref. 27. §. Sed adversus.* Et eadem est ratio de consuetudine hujus Urbis Panormi, si amplius observatur, ut in eam non possint introire vina extra territorium recollecta, etiam à Clericis, quæ quidem consuetudo, & lex nec respicit bonum publicum, sed peculiare, personarum habentium

Quod non extrahantur
vitalia & territorio,
etiam à Clericis.

Vel quod in territorium non introducantur etiam ab ipsis.

bentium vineas, & prædia in territorio, Beller. p. 1. r. 6. §. 3. n. 3. p. 1. r. 2. r. 70. & p. 6. r. 8. ref. 4. Quod si contingat necessitas magna, ut carectia, quæ sublevari non possit, nisi concurrant Ecclesiastici, tunc quidem Ecclesiastici tenentur directivè dictis legibus prohibentibus extractionem annuam, aut præcipientibus denunciationem & venditionem; non tamen ita, quod per laicos ad id cogi possint, sed per Ecclesiasticos, juxta dicta V. Index laicus, n. 22. Et consulo Episcopis, ut in tali necessitate suis edictis Principum statuta corroborent, ut notat Surdus conf. 3. r. 39. ut fecit S. Carolus Borromeus, & pluries ordinavit sacra Congregatio, & signanter Nuntio Neapol. die 3. Septemb. 1591. & Episcopo Parmen. ann. 1599. ref. 4. cit. §. Sed instabis. Quod autem de introductione victualium dictum est, procedit contra Lagunam in alleg. artic. 2. numer. 45. etiam si Clericus prædicta de suis prædiis recollecta in Civitatem

introduceret, ut ibi carius venderet: nam hæc non est negotiatio Clericis interdita. Vide V. Negotiari, num. 3. ibid §. Et tandem. Ex quibus apparet primò, quam malè auferatur à judice laico annona Clericorum, quæ contra ipsorum leges extrahitur vel introducitur: hæc enim est verè pœna, licet pecuniaria, & nascitur ex delicto ut patet ex leg. 1. ff. si quadrupes, ibi, noxa autem est ipsum delictum, & §. 1. Inst. de noxal. l. Quintus, & seq. ff. ad leg. Aquil. Clerici autem exempti sunt à jurisdictione laicorum in persona & bonis, ut dictum est V. Communitas Ecclesiastica (unde exempti sunt à l. si re bonis, & l. fin. 15. c. igitur, C. de iur. delib. quibus indicitur onus solvendi creditoribus hæreditariis etiam supra vires hæreditatis, hæredi hæreditatem adveniatis absque confessione inventarii. Duar. in cam. 15. q. 15. n. 8. p. 1. r. 2. resol. 71.) Quod etiam procedit, si Clericus prædicta vendat supra taxam, corrupta, falsis ponderibus & mensuris &c. p. 1. r. 2. ref. 7. & p. 6. r. 8. ref. 4. §. Secundo. Apparet secundò, quam malè vexentur in tali casu Clericorum famuli coloni, vel alii ministri, qui de eorum mandato in civitatem in-

roducunt, vel de ea extrahunt frumentum &c. ut docet Ciarlinius lib. 1. c. 31. & Sperellus decis. 12. n. 61. & decis. 24. n. 7 qui testatur, ita passim respondere sacram congregationem immunitatis. Et præstare fidei-
ratio est, quia operarii, quando obediunt mandato conductoris in re, quæ de sui natura non sapit delictum, ad nihil tenentur. Gloss. in l. in rem. §. Signum pœnis, si in ff. de rei vendic. quâ teste Decio in l. velle omnes sequuntur. Et ministri in tali casu nullum habent jus in re; unde delictum non substantiatur in eis, sed in Clericis, quorum negotium geritur ref. 4. citat. §. Ex prædictis. Apparet tertio, quam malè cogantur venditores vini Clericorum præstare fideiussione de solvendis pœnis latis contra vendentes falsis mensuris, supra taxam, &c. nam ex hoc Clerici non inveniunt venditores, nisi servent eos indemnes de omnibus pœnis, quæ ex tali venditione solvenda forent, cum tamen ipsi ad tales pœnas minimè teneantur. Laderchius conf. 193. num. 5. & 9. Mandell. conf. 8. n. 16. 17. & 18. & alii. Et custodes animalium Clericorum non tenentur banno, quod pro damno animalium tenentur, quia famuli & coloni religiosorum non alligantur statutis laicorum, sive specialiter sive generaliter de illis disponant. Duar. q. 26. n. 6. & alii. Apparet quarto, lædi immunitatem, si cogantur venditores vini vendere in quarta domo ab Ecclesia distante, per hoc enim Clerici & Religiosi coguntur conducere tabernam extra suas domos cum dispendio, & damno: sunt que laicis deteriores, quia hi vendere possunt in propriis domibus: cum tamen jura proclamant, magis Clericis favendum esse, quam laicis, l. sunt persone. ff. de relig. & sumpt. jun. p. 4. tr. 1. ref. 52. Apparet quinto, quod si in aliqua Civitate adesset statutum, ut aliqui tantum vendant vinum &c. hoc statutum non impediret, quomòdus Clerici aperire possent tabernas, &c. etiam si pecuniam ex dicto monopolio Civitas insumeret in manutentione alicujus hospitalis, aut monasterii, vel in sublevatione necessitatis publicæ: nisi ut observat Azor p. 3. lib. 5. cap. 19.

Nam ipsi his legibus non ligantur Unde in necessitate cogi debent à judice Ecclesiastico.

Ex vi autem statuti laici, in iussu auferuntur à Clericis vi-tualia in-venta contra pragmatiam. Vendita supra taxam. Cum falsis ponderibus, mensuris, &c.

Aut vexantur eorum ministri hæc peragentes.

Vel coguntur præstare fideiussione de solvendis pœnis, si in venditione fraudem commiserint.

Vel animalia Clericorum ab ipsis custodia pauperum fecerint.

Aut vendere vinum ultra quartam domum ab Ecclesia.

CLERICI
nō cōprehenduntur in monopolis Principum.

q. 13. publica utilitas respiciat a quæ primò Clericos & laicos, sicut esset reparatio aggerum, ne flumen inundet vicinos agros laicorum & Clericorum, nam ad hanc Clerici contribuere tenerentur cum requisitis, de quibus V. *Gabellas nu. 3. p. 5. tract. 1. ref. 20.* Adde, non deesse Doctores, qui dicant ejusmodi monopolium seu zagatum etiam quoad laicos illicitum esse, & interdictum in quinto canone Bullæ Cœnæ, ut dictum est V. *Bulla Cœna, num. 4.*

Non in lege
(sancimus)
de insinuan-
dis donatio-
nibus.

16. Quartò idem dic de l. illud, C. de sacro. Eccle. & l. Sancimus, C. de donat. ubi præcipitur, ut donationes supra quingentos aureos, etiam factæ Ecclesiis, in rebus curiæ insinuantur; unde hodie donationes Ecclesiæ insinuantur, ut ait *Aponte in resp. super conf. Ven. ex Joan. Andrea & DD. communiter, p. 4. tract. 1. ref. 63.*

Vel statuto,
quod concu-
bina non te-
neantur de
furto ex bo-
nis concubi-
nariorum.

17. Denique idem dic de lege seu statuto, quod concubina non teneantur pro furtis factis ab ipsis de bonis concubinariorum, si extendatur ad concubinas Clericorum, quia denegaretur ipsis actio furti, quæ eis competit de jure communi. *Valenzuela in def. monit. Pauli V. p. 1. tr. 1. nu. 24. & alii contra Pereiram p. 2. c. 75. n. 1. p. 4. t. 1. ref. 11.*

Principes
cauti sint in
salva manu
tenenda Ec-
clesiastica li-
bertate.
Si tranquil-
lè, & prospere
regnare
cupiunt.

18. Postremò, monendi hoc loco veniunt Reges, & Principes, eorumq; Consilarii, ut si Regna stabilire, & ab eis calamitates arcerè desiderant, nihil statuant, quod Ecclesiasticæ libertati non sit consentaneum; sed si quod simile statutum in suis ditionibus extat, omninò abrogent & expungant: in dubiis verò eam semper amplectantur opinionem, quæ favet Ecclesiæ, aut saltem consulant sanctam Sedem, ut docet Bernardus Justus in *defens. libert. fol. 27.* & Carolus Imperator apud Granadum in e. *memoria diff. 19.* Sciantq; violentibus jurisdictionem Ecclesiæ Regnorum everfionem & amissionem imminere, ut falsus est Basilii Imperator. Unde notat Baron. *ad annum Christi 701. & alias,* olim Deum Regnum Hispaniæ tradidisse Mauris & Mahometanis, quia à sancta Sede Apostolica in jurisdictione defecerat, (p. 1. t.

2. ref. 66. & p. 5. t. 1. ref. 23. à §. Et tandè) & ad annum 549. Justinianum, dum Ecclesiasticis dogmatibus perferendis, pliusquam Imperatorem decet, studiosè vacaret, universum pessundèdise Imperium. Hunc tamen ait Tannerus in 2. 2. *disp. 1. q. 3. dub. 1. num. 30.* multa justè & legitime de reb. Ecclesiasticis sanxisse, quæ tamen non sunt leges Ecclesiæ, sed meræ executiones Canonum, p. 1. tract. 2. ref. 116.

19. Monendi quoque veniunt Episcopi, & judices Ecclesiastici, si quando statutum editur contra libertatem Ecclesiasticam, præcipere magistratibus & legislatoribus, ut illud tollant, & ipsis recusantibus ipsis tollere, & invalidum declarare, & in dubiis cogere ad declarandum expresse, tali statuto Ecclesiæ & Ecclesiasticos minimè comprehendi. Vide Sayrum de *conf. lib. 3. c. 34. n. 17. p. 3. t. 1. ref. 68.*

Et si aliquis
do eam la-
dant, Epif-
copi se oppo-
nant.

S T A T U T U M
Papale.

1. Diximus V. *Lek num. 23.* legem Papalem, secundum Uvigers non obligare in provinciis, antequam in eis publicetur: ex cujus sententiæ probabilitate multa insert Præpositus in p. 2. q. 95. *disp. 1. dub. 7.* præsertim quod regulæ Cancellariæ, saltem extra Italiam non obligant, & quod cultus disparitas apud Chineses & Japonios in his conversionis initiis non sit impedimentum ditimens. Verum ipse contrariam sententiam tenet, quam nos loco citato docuimus, & nunc confirmamus primò, quia dicta promulgatio in diocesis nec naturali, nec positivo jure requiritur, & *novell. 66.* Justiniani posita est pro legibus imperialibus non pro papalibus. Secundò, quia corpus Ecclesiæ benè dirigitur, si deliberationes promulgentur Romæ, quæ est caput illius: & quando Pontifices nolunt suas leges obligare, nisi in singulis diocesis publicentur, id solèt exprimere: unde quando non exprimitur, censetur

STATUTA
Papalia ut
obligent om-
nes, sufficit
promulga-
tio Romana